

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

10. DETSEMBRIL 1928. A.

Nr. 19

KUUES AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:

Aastas	Kr. 15.—
Pooles aastas	2.50
Üksik number	—25
1923 aastak.	—50
1924 "	3.—
1925, 1926 ja 1927a.ä	5.—

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Suur Roosikrantsi
uul. Nr. 12.
Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tal-
linna osakond Nr. 609.

Kuulutuste hind:

1 lhk. Kr. 30.—, 1/2 lhk. Kr. 5.—,
1/4 lhk. Kr. 8.—, 1/8 lhk. Kr. 4.—
Omavalitsustele 30% hinna-
alandust.
Dokumentide kaotamise kuu-
lutused 50 senti dokumendi pea lt

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Eluvõrastele seadustele ja määrustele tuleb lõpp teha	Lhk. 299
Hoolekande seaduse teostamine ja selle muutmise põhimõtted — K. Pajos	" 299
Teise omavalitsustegelaste kongressi resolutsioonid (järg)	" 302
Maavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine	" 304
Vallaomavalitsuste ameerikaviisilise raamatupidamise revideerimise kava — H. Avikson (järg)	" 305
Omavalitsuste päevauudised	" 307
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 307
Riigikohtu seletused	" 311
Küsimused ja vastused	" 312
Kuulutused	" 298

Veltsa vallavalitsus, Läänemaal
vajab

kutseõiguslist vallasekretäri.

Valimised Veltsa vallamajas, 20. XII.
s. a. kell 12 päeval vallavolikogu ees.
Isiklik ilmumine soovitav.
Aadress: Veltsa p.-ag.
Vallavalitsus.

Perekonnaseisumeti kantseleimarkide

25 ja 50 sendilised

tellimiste täitmine sünnib tellimiste
saamise järjekorras, mispärast telli-
mistega tuleb rutata neil, kes margid
1-ks jaan. kätte tahavad saada.

Tellim. adresseerida E Maaomav.
Liidule, Tallinnas.

„Sundnormide kogu tellijatele

teatab selle väljaandja, et praegu,
kus 20. vihik trükkis, selgunud on, et

„Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta“

tuleb algul arvatud 20 vihust märksa
suurem, 25–30 vihku, mida asutusi
eelarve kokkuseadmisel arvesse palub
võtta.

Tellimine vihikude peale, 21. alates,
on avatud.

Tellida võib ka esimesest vihust ala-
tes. 20 vihku 13 krooni, 5 vihku
3.25 senti, 25 vihku 16.25 senti.

Tellimise aadress: **Tallinn, S. Ro-
sikrantsi nr. 12, E. Maa-
omavalitsuste Liit.**

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Priidik Jüri p. Vainult'i hobu-
sepass, väljaantud Paasvere valla-
valitsusest 14. X 22 a. Nr. 678 all.

2. Johan Hendriku p. Gruti hobu-
sepass, väljaantud Voltveti valla-
valitsusest 25. juulil 1921 a.

Teisest
omavalitsustegelaste kongressist
osavõtjatele

teatab E. M. Liidu juhatus, et kongressi

grupi pilti

võib tellida J. & P. Parikas'telt, Tallinn,
Kuninga 1. Pildi hind ise ära viies 2.50 senti,
postiga saates 2.75 senti.

Pildi suurus, ääri mitte lugedes, 24 × 30
sentim.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 270.000 krooni.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus: **TARTUS, Lihaturg 7.**

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste
„Oma“ seltsis kinnitamisega.

Eluvõõrastele seadustele ja määrustele tuleb lõpp teha.

Uute seaduste ja määruste eelnõude väljatöötamisel tuleb arvestada omavalitsuste liitude seisukohtadega.

Kui vaadata tagasi meie omavalitsuste liitude senise tegevuse peale, siis peab eriti väljapaistvaks nimetama esiteks Riigikogusse jõudnud seaduse eelnõude kohta märgekirjade esitamist, ehk Riigikogu komisjonides omavalitsuste seisukohtade selgitamist nende läbiviimiseks eelnõudes ja teiseks „Riigi Teatajas“ ilmunud määruste muutmise nõuet, sest et need eluvõõrad on. Eriti viimasel ajal on sarnaseid määrusi ja korraldusi külluses avaldatud, mille all vallaomavalitsused kannatavad.

Millest on tingitud vastuvõetamatud seaduse eelnõud, ja teostamatud ehk asjata tööd andvad korraldused?

Sellest, et neid sepitsevad isikud, kellele küllaldane ülevaade puudub nendest asutustest ja nende tegevusest, kellele neid kirjutakse, ehk kes oma ülesandeid võtavad liig kergelt ja hoolimatult, pidades endid kõikteadjateks, kui mitte rohkemat oletada. Nendel kõikteadjatel näib auvastane olema elust tulnud isikute arvamist küsida. Ja tagajärg? Kas lähevad eelnõud Riigikogust tagasi, kas töötatakse need seal põhjalikult ümber ehk annuleeritakse määrused ja korraldused, nagu neid tänava Rahaministeeriumi poolt küllaldaselt tehtud ja tingimata veel tehakse.

Kõik see jääks ära, kui ministeeriumid uute seaduste ja määruste eelnõude väljatöötamisel, mis omavalitsustesse puutuvad, arvestaksid omaval. liitude seisukohtadega.

See ei ole sugugi järeiproovimata abinõu. Teatud ministeeriumid on seda teinud. On ministeeriumisi, kes eelnõud liitudele seisukohtade avaldamiseks on saatnud, on eelnõusi olnud, mille läbivaatamisele mi-

nistrite vahelisse komiteesse liitude esindajad on kutsutud ja nende arvamine kohaselt eelnõusi muudetud. Kõigil neil juhustel, kus on tahetud liitude seisukohtadega arvestada, on pärastised arusaamatused ära jäänud, seadused ja määrused on jõu omandanud ja neid täidetakse rahulikult. Mitte alati ei toimetata aga nii. Ministrite vahetus või muud asjaolud ei ole seda moodust ühe ministeeriumi alaliseks viisiks teinud, teised ministeeriumid ei ole sede üldse katsunud teha. Ja just need viimased üllatavad omavalitsusi mitte üksi eluvõõraste määruste ja korraldustega, vaid ka seaduse eelnõudega.

Sarnasele kergekäelisele tegevusele tuleb lõpp teha. Eelnõud, enne käigusaamist, peaksid asjaomaste asutuste ja isikute poolt läbivaadatud olema ja nende seisukohad järeelkaalutud saama, ja kui need elulised on, siis eelnõus väljendust leidma, olgu eelnõu kokkuseadjad nii suured geeniused ja asjatundjad omal alal kui nad ka on. Omavalitsuste ala tundjaid on nende hulgas seni küll väga vähe olnud.

Uuel valitsusel peaks ametisse astudes väga kerge olema uut korda sellel alal maksta panna ja nendele ametnikkudele, kelle kätte eelnõude kokkuseadmine usaldakse, kohuseks teha eelnõusi kooskõlastada eluga ja võimalustega oma ala tundjate abil. Siis saaks täidetud teise omavalitsustegelaste kongressi resolutsioon: Uute seaduste ja määruste eelnõude väljatöötamisel tuleb arvestada omavalitsuste liitude seisukohtadega.

4. dets. 1928.

Hoolekande seaduse teostamine ja selle muutmise põhimõtted.

Teisel omavalitsustegelaste kongressil ettekantud referaat.

K. PAJOS.

Viru maavalitsuse abiesimees.

A. Ülevaade omavalitsuste kohustest hoolekande seaduse teostamisel.

19. juunil 1925 a. sai II riigikogu poolt

vastu võetud uus hoolekande seadus, millega meil maksta pandi laiaulatusline sunduslik hoolekande korraldus, mida teos-

tavad riigi ja omavalitsuse asutused. Sarnane hoolekande teostamise viis on iseene-
sest väga kulukas, palju kallim, kui vaba-
tahtlik hoolekande korraldus, mida koda-
nikud ise teostavad. Meie uus hoolekande
korraldus on eriti väga kallis, sest uus
seadus avab väga laialdased võimalused
hoolealuseks saamiseks. Seadus õigustab
abisaama kõiki puudustkannatajaid ja neid,
keda puudus ähvardab. Omavalitsused on
kohustatud teada saades, et abivajaja olemas,
sellele abi korraldama. Iga 60 a.
vana kodanik tunnistatakse raugaks, kes
võib isegi tööjuline olles abi nõuda. Need
on kõik head põhimõtted, mille tagajärjel
küll mõni üksik tõeliselt abitarvitaja on
hooldamisele võetud, kuid neil on ka demoraliseeriv mõju. Ei hoolitseta enam
mista päevade jaoks, teades et tulevikus
abisaamine kindlustatud. Seadus näeb
ette, et abisaamise normid määrab riikline
hoolekandenõukogu, vähemaid millest kelle-
gile abivajavale kohalik omavalitsus ei või
määrata. Seal juures on seaduses ära
määratud, näit. §§ 44, 98 ja t., mida see
norm peab eneses sisaldama, mille tõttu
riikline hoolekandenõukogu sunnitud on
suuri abiandmise norme määrama. Ka siis,
kui hoolealune enam abi ei vaja ja hoole-
kande asutusest ehk hooldaja juurest lah-
kub, kohustab seadus temale kaasaandma
riide ja muud varustust. Ühele liigile abi-
tarvitajatest on sel puhul seaduse §§ 86
põhjal määratud riide varustuseks: „2 paari
pealisriideid, 3 paari ihupesu, voodipesu,
vooditekk, 2 paari jalanõusid, 3 käterätikut,
müts, palit ja muud tarvilikud asjad“, mida
iga meie maksumaksja kodanik ei saa
omaks nimetada.

Ülemaltoodud avarad võimalused hoole-
aluseks saamiseks ja bürokraatiliselt määra-
tavad loodetavasti kõrged abiandmise nor-
mid kutsuvad esile hooga hoolealuste arvu
tõusu, mida juba nüüd märgata võib, kui
võrrelda andmeid hoolealuste hulga kohta
1924 ja 1927 a: 1. VII 1924 a. oli oma-
valitsustel hoolealuseid linnades 6890, maal
11.334, kokku 18.224 isikut ehk iga saja
linnaelaniku kohta 2,62 ja iga saja maa-
elaniku kohta 1,38 hoolealust, keskmiselt
iga 100 elaniku kohta 1,75 hoolealust.
1. jaanuariks 1927 a. oli samaliiki hoole-
aluseid Töö-Hoolekandeministeeriumi and-
mete järgi — 30.729 isikut 18.224 asemel,
ehk 2,8 isikut iga saja elaniku kohta. See
on 60% tõus 2¹/₂ aasta jooksul. 30 729
isikut oli 1. jaan. 1927 a. omavalitsuste
hoolealuseid, et üldhoolealuste hulka kätte
saada, tuleb juurde arvata veel umbes

6000 isikut, kes eraorganisatsioonidelt toetust said ja umbes 8000 isikut, kes pensionärid, seega on kõiki hoolealuseid kokku umbes 44729 isikut ehk 4,3%.

Samasugust hoogsat hoolealuste arvu tõusu näitavad 1928 a. Töö-Hoolekandeministeeriumi korraldusel kogutud statistiliste andmete maakondlised kokkuvõtted. Et üleriikline kokkuvõte veel ilmunud ei ole, siis ei saa neid andmeid ettetuua.

Abiandmise normide tõus ja hoolealuste arvu kasvamine omakord on põhjuseks, et riigi- ja omavalitsuste asutuste hoolekande kulud juba lähematel aastatel lähevad suuremaks, kui meie rahva kandejõud seda lubab.

Seda selgitab meile 30. mail 1928 a. üleriiklise hoolekandenõukogu poolt kinnitatud üleriikline hoolekandekava, mis üleriigi kogutud ja mitmekordselt kontrollitud tagasihoidlikutel andmetel rajaneb ja milles kulude arvestuse aluseks on võetud väheldase abiandmise normid. Näiteks on arvatud puudustkannatavale imetajale emale päeva kohta 0,5 — 0,6 kr., puudustkannat. perekond lastekasvatamiseks 10 — 12 kr. kuus 1 lapse kohta, töövõime kaotanule puudustkannat. isikule kuus 7,5 kr. Hoolealuste arvus pole suurenemist ettenähtud, vaid on arvestatud 30729 hoolealusega, kes 1. jaan. 1927 a. olid hooldamisel, ka järgneva 8 aasta jooksul. Sellegi peale vaatamata tõuseksid kava järgi riigi- ja omavalits. hoolekande kulud juba ligi 600 miljoni sendi peale aastas.

Täpsed andmed:

riigil tuleks korralisi kulusi aastas 1736560 kr.
omaval. „ „ „ „ 4127622 „

kokku kulusi 5864182 kr.

Nende hoolekande kohuste katmiseks on 1928 a. riigil nähtud kulusid 1.339.554 kr. seega puudujääk 397.006 krooni ja omavalits. 2.561.125 kr., seega puudujääk 1.566.497 kr., kokku 1928 a. on võimalik riigil ja omavalits. katta 3.900.679 kr. jääb puudu 1.963.503 kr. ehk ligi 2 miljoni kr. Peale korraliste kulude nõuab hoolekande kavade teostamine 1. I 1936 a. erakorralisi kulusi asutuste sisseseadmiseks riigilt 1.080.000 kr. ja omavalits. 1.935.803 kr. kokku 3.015.802 kr., mis eeloleva 7 a. peale jaotatult teeb iga aasta 430.829 kr.

Seega on üldse hoolekande kulusid aastas keskmiselt 6.295.011 kr. ning riigi- ja omavalits. krediite hoolekande peale peaks iga aasta 1928 a. võrreldes suurendama kogusummas 2.394.332 kr. võrra.

Omavalitsuste hoolekande kulude üksikasjaline jaotus on äratoodud „Maaomavalitsus“ Nr. 10 — 1928 a.

Kui jälgida omavalitsuste hoolekande kulusid viimastel aastatel, siis selgub, et nad olid 1926 a. — 1.789.199 kr.

1927 a. — 2.321.659 kr.

ja näitavad järjekindlat tõusu.

Kava järgi kohustavaid kulusi on omavalitsustel 1928 a. alates üle 2 korra rohkem, kui eelmisel 1927 a., kui arvesse võtta ka erakorralised kulud. Kuidas omavalitsuste kulud jagunevad üksikute omavalitsuste liikide vahel, on võimata üleriiklise hoolekande kava andmetest kindlaks teha.

Lähema kaheksa aasta peale hoolekande kavas kinnitatud hoolekande kulude summad jäävad õige pea hoolekande teostamiseks väheldaseks hoolealuste arvu kiire tõusu läbi, millele eelpool tähendasin ja mida tegelikult ju hoolekande alal töötades tähele võib panna.

Arvesse võttes kavade järgi väljaarvatud väga suuri hoolekande kulusi ja nende suurenemise iseloomu peab toonitama, 1) et riigi kulude tõus hoolekande alal riigi eelarve kokkuseadmisel juba raskusi teeb, sest riigi eelarve seda lisakulu ei kannata välja ilma maksukoorma tõstmata; 2) omavalitsuse asutuste eelarved aga ei suuda praeguste sissetulekute juures sugugi enam krediitid hoolekande alal suurendada. Selle tõttu nägivad omavalitsused ette kohalike kavade kokkuseadmisel vastavas suuruses riigi toetust. Siin tõuseb aga põhjendatud kahtlus, kas riik annab omavalitsustele tarvilisel määral toetust hoolekande teostamiseks. Neil kaalutlustel ei tehtud Hoolekandenõukogus kavade kinnitusele ka kohustuslikuks kavades ettenähtud abiandmise normid, vaid jäeti lahtiseks.

Töö-Hoolekandeministeeriumi poolt algatud ja 26. märtsil 1926 a. maksma pandud Hoolekande seaduse muutmise seadusega tehakse Töö-Hoolekandeministeeriumile kohuseks asutusi ellukutsuda ja riigi kohuseks tehtud hoolekande ülesannete ülevõtmist omavalitsustelt ainult Riigikogu poolt lubatud krediitide piirides. Nii siis riik pikendab oma kohuste ülevõtmist omavalitsustelt krediidi puudusel, omavalitsused jälle ootavad pikkisilmi riigilt nende peale pandud hoolekande kulude katmist.

Et seadus ilma täitmise võimaluseta ainult nurinat ja arusaamatusi esile kutsub ja seaduse austamist kodanikkude seas vähendab, tuleks juba lähemal ajal hoole-

kandeseadus sarnaselt muuta, et riik ja omavalitsused selles ettenähtud kohustusi suudaks täita, et ta vastaks meie rahva kandejõule.

B. Hoolekande seaduse muutmise põhimõtted.

Enne kui asuda maksva hoolekande seaduse muutmise põhimõtete ülesseadmisele, peab allakriipsutama, et meil maksma, pandud hoolekande poliitika sihtjooned pole õieti valitud. Meil on aetud hoolekande poliitikat selles suunas, et linna hoolekanne maa hoolekandest ikka kõrgemal püsiks, mida kinnitab asjaolu, et 1919—1926 a. hoolekande asutuste ehitamiseks ja sisseseadmiseks on antud riiklist toetust linnadele 59% (638000 kr.), maale 41% (443000 kr.). Rahvaarvu järele oleks õige vaherkord olnud linnadel 25%, teistel — 75%. See asjaolu ja ka linnades maksvad kõrged abiandmisenormid meelitavad abitarvitajaid linnadesse, kuna maal, kus jõukohase töösaamise võimalused suuremad, hoopis odavamine abitarvitaja ära elatada võiks. Siin aitaks palju kaasa ülemaaline vallavaestemajade kordaseadmine, kus see vajalik. Neis majades korterid saades, võiks hulk rauki võrdlemisi pisikese valla toetusega end äraelatada. Seda hoolekande poliitika sihtjoont peaks otsekohe muutama.

1. Kui siis asudes hoolekande seaduse muutmisele, ka abiandmise normide määramine kohalike abiandvate asutuste hooleks jätta, võiks nii mitmelgi juhusel palju väiksema välise abiga abitarvitaja läbi saada.

Sellepärast—abiandmise normide määramine tuleks sedavõrd paenduvalt kokku seada, et seda vastavalt kohaldada saab.

2. Hoolealuste arvu piiramiseks tuleks

a) § 93 ettenähtud vanust tõsta 60 a. 65 a. peale, sest nii mitmedki üle 60 a. vanad on veel täiesti tööjõulised ja ei vaja mingit toetust, ehk toetuse määramine tarvidusest mitte vanadusest olenevaks teha.

b) § 24 tuleks juurde lisada teine lõige, mis 14. mail 1924 a. Riigikogu töökaitses komisjonis sisse võeti ja järgmiselt kõlab: „Kui isik, kes abitarvitaja eest kohustatud hoolt kandma, oma kohuse laiskuse, hoole-tuse või kangekaelsuse pärast või muul sarnasel põhjusel täitmata jätab, on abiandjal asutusel õigus selle isiku teenistusele ja muile sissetulekuile keeldu peale panna, kantud kulusid tema varandusest sisse nõuda või tema sundusliselt tööma-

jasse paigutada või mujale tööle saata niikauaks, kuni kõik kantud kulud tasutud saavad ja tema oma kohuseid vabatahtlikult täitma hakkab". Sama komisjoni otsusega ette nähtud parandused tuleks teha H. S. §§ 144 ja 156. Selle H. S. prg. muutmisega oleks piiratud lodevuse tõttu perekonna seltskonna kaela jätmine.

Tähendud muudatuste tegemise järgi maksvas Hoolek. seaduses võiks loota, et hoolekande kulude peadpööriv tõus vähegi tagasihoidlikumaks jääks. Kuid ka sel juhul, kui need muudatused vastuvõetakse, ei suuda omavalitsused ikkagi praeguste sissetulekute juures oma hoolekande kohuseid täita. Et teda neile võimaldada, tuleks neile vastavad kindlad tuluallikad avada.

3. Ka ei peaks maksma jääma H. S. § 210 p. 3 praegu maksval kujul, millest eespool tähendasin ja mis ettenäeb, et riik oma ülesandeid hoolekande alal teostab niivõrd, kui võrd Töö-Hoolekandeminist. krediit määratakse, kuna seni riigi ülesandeid omavalitsused täitku. Riik peaks oma ülesanded omavalitsustelt ülevõtma, sest omavalitsused ei suuda omagi kohustusi hoolekande alal täita.

Peale ülaltähendud vajaliste muudatuste, mis omavalitsuste hoolekande kohustuste ulatust vähegi piiraks, tuleks hoolekande seaduses teha rida tehnilisi parandusi, mis tegelikult elus seaduse käsitamisel osutunud hädatarvilisteks.

4. Nii on § 19 maksva redaktsiooni põhjal tihti raske kindlaks teha, missugune omavalitsus kohustud on isikule abiandma. Nii mitmedki vaielused omavalitsuste vahel selles asjas on riigikohtu läinud, kuna abitarvitaja tarvilist hoolekannet ei saa. Riigikohtu adm. os. oma motiivides arvestab tegelikult äraelatud aega, aga mitte isiku elukoha järgi sisseregistreerimist, mis seisukorra veel keerulisemaks teeb. Siin võiks parandust tuua, kui analoog. H. S. § 51 teise lõikele võtta neid isikuid, kelle

alalist elukohta kindlaks teha ei ole võimalik, riigi hooldamisele. Maksvas redaktsioonis saaks seisukorda lahendada, kui kohalikud omavalitsused kohustakse alaliste elanikkud nimekirja sisseseadma.

5. H. S. § 28 näeb ette, et hoolekanne laste eest kestab täisealsuseni, H. S. § 56 näeb ette, et laps tuleb paigutada perekonda, kuhu ta 18 a. saamiseni võiks jääda, kuna H. S. § 68 jälle ettenäeb, et lapsed jäävad perekonda ja lastekodudesse 16 eluaasta lõpuni.

Et meil täisealsust 20 a. arvatakse, siis on siin kolm tähtaega, millal hoolekanne peaks lõppema. Tuleks üks kindel tähtaeg ettenäha laste eest hoolekande lõpetamiseks.

6. H. S. § 92 näeb ette, et § 90 nimetud isiku ülalpidamisel oleva perekonna eest hoolekannet peab korraldama vastav vallaalevi-linnavalitsus. Peab arvama, et laste kui perekonnaliigete eest hoolekannet ka samad asutused korraldavad, kuid vajab autoriteetlikku seletust või seaduses täpselt äratähendamist. Samuti pole selge kuidas mõista, kes § 56 tähendud isikute perekonnaliigete, eriti laste eest hoolitseb, kas mõista seda, et maavalitsused, või valla ja alevivalitsused peavad laste eest hoolitsema.

Peale vajaliste muudatuste H. S. tahan veel tähendada, et ka Töö-Hoolekandeministri poolt H. S. § 21 põhjal väljaantud hoolekande ala puutuvad määrused omavalitsuse seisukohalt muutmist vajaks. Nii näiteks R. T. Nr. 31 — 1927 a. välja kuulud hoolealuste registr. määruse kohta on Maaomavalits. Liit ju vastava muudatusettepanekuga esinenud. Arvan, et meie hoolekande korraldusele oleks kasuks, kui Töö-Hoolekandeministerium omavalitsuste liitude seisukoha nende määruste maksmapaneku puhul, mis omavalitsuse hoolekande ala korraldavad ja omavalitsustele kohustavad, enne ära kuulaks ja sellega võimalust mööda arvestaks.

Teise omavalitsustegelaste kongressi resolutsioonid.

Järg.

Maaomavalitsuste ümberkorraldamise sihtide ja nende tulevase konstruktsiooni kohta.

Teine omavalitsustegelaste kongress, ära kuulates referaate maaomavalitsuste ümber-

korraldamise sihtide ja nende tulevase konstruktsiooni üle, konstateerib, et Eesti demokraatlikud maaomavalitsused on pidanud oma olemasolu eest võitlema, kus juures, eriti viimasel ajal, on ilmsiks tulnud püüd maaomavalitsuste demokraatlist

iseloomu kaotada ja seda asetada tsentraliseeritud valitsusvõimuga, tuues ette ümberlükatavaid põhjusi ja asjaolusid, mida võib maaomavalitsuste korralduse parandamisega kergesti muuta, jättes puutumata maaomavalitsuste senist demokraatlist iseloomu, sest maaomavalitsuste pea takistajateks on olnud: a) Maaomavalitsuste võimu piirkonna puudulik normeerimine seadusandluses, b) vastolu suurte kohustuste ja väheste rahaliste abinõude vahel ja c) meie valimisviisist tingitud poliitilised vahekorrad.

Meie maaomavalitsused oma ajaloolise traditsioonilise alusega on rahvale käesoleva kultuurilise, majanduslise ja poliitilise seisukorra juures ka otstarbekohasuse seisukohalt kõige vastuvõetavamad, mispärast meie omavalitsuste üksused peavad jääma senisteks, s. o. linn, maakond, vald ja alev.

Jäädes praeguste aluste juurde, kuid tehes praeguses korralduses parandusi, peaks meie maaomavalitsuste tulevane korraldus tugenema järgmistele põhimõtetele:

- 1) Peab teostamist leidma põhiseaduses väljendatud põhimõtte, et riigivõimu teostab kohtadel omavalitsus.
- 2) Omavalitsuste konstruktsioon peab vastama kohapeal teostavatele üleannetele ning kohalikkudele oludele. Vastavalt tähendatud tingimustele peab maaomavalitsus olema kahe astmeline.
- 3) Omavalitsus, kui kohapealse valitsemise vorm või viis, peab olema elujõuline ning tugev.
- 4) Omavalitsuse algüksuse kujundamisel tuleb arvestada, et kujundatav üksus oleks rahvale kättesaadav, ning et omavalitsuse kandjõud vastaks tema ülesannete koormale. Sarnaseks üksuseks oleks vallaomavalitsus. Väikesed ja elujõuetud vallad, kus geograafiline seisukord seda lubab, tulevad liita teiste naabri valdadega.
- 5) Omavalitsuste organid (korraldavad ning täidesaatvad) on valitavad ning kollegiaalsed.
- 6) Vallaomavalitsuste konstruktsioon ja vallaametnikkude maksev vahekord tuleb jätta seniseks, ilma lisa institutioonide loomiseta, mis asjaajamise keeruliseks ja kalliks teevad.
- 7) Omavalitsuse korraldava ja täidesaatva orgaani vahekord tuleb nii korraldada, et viimane ei oleks korraldava orgaani lihtne käskudetäitja, vaid tal peab võimalus olema ka oma tahet maksmata panna, mispärast täidesaatva orgaani

võimupiire tuleb laiendada, neid seaduses äramärkides, kuna volikogud annaks üldjuhtnöörid ja põhimõtted eelarve kinnitamisega. Korraldava orgaani koosoleku juhatajaks peab olema täidesaatva orgaani esimees.

- 8) Maaomavalitsuste, s. o. maa- ja valla esituskogude valimised tulevad viia enam individuaalsele alusele, mis võimaldaks vastavate isikute valimist ja aitaks vähendada erakondlist poliitikat.
- 9) Esituskogude valimises tuleb jätta aktiivse ja passiivse valimisõiguse asjus maksev kord.
- 10) Valimisi tuleb toimetada iga nelja aasta järele, korraldades maavolikogu ja valdade volikogude valimisi ühe korraga.
- 11) Vallavolinikkude ülemmäära tuleb vähendada.
- 12) Tarbekorral võivad korraldavate orgaanide laialisaatmised ja enne tähtajalisi valimised ettevõetud saada.

Korteriküsimuse lahendamise kohta.

II. omavalitsustegelaste kongress, ärakuulates referaate korteriküsimuse lahendamise kohta, konstateerib, et senine riikliku ehituslaenu korraldus pole olnud otstarbekohane, Selle laenu abil on ehitatud tihti ebaotstarbekohaselt, kallilt ja ilma üldise plaanita. Kuna laenu üldsumma oli liig väike, ei võimaldanud see läbi viia põhjalikult ja laiaulatuslikult korteriolude parandamist. Seepärast tunnistas kongress tungivald tarvilikuks, et riik ülesnäitaks senisest suuremat aktiivsust elukorterite ehitamise soodustamiseks ja rahaliseks toetamiseks. Samuti on tarvilik kiires korras ellukutsuda uus keskkorraldus riigi, omavalitsuste ja ehitusühingute osavõttel, kelle ülesandeks oleks aktiivse ehituspoliitika juhtimine üle maa, otstarbekohaste elamute tüüpide väljatöötamine, odavamate esitusmeetodide levitamine ning ehitustegevuse plaanikindel juhtimine ja kontrollimine. Samuti peaks olema keskkorralduse ülesandeks tema algatusel ettevõetud ehituste finanseerimine, selleks raha ammutades pantlehtede väljaandmise teel, millistele riik annaks oma garantii, mis soodustavalt mõjuks väljaantava ehituslaenu protsendimäära alandamiseks. Riigi hoiukassa ja teised riiklikud rahaasutised peaksid osima osa nendest pantlehtedest. Senini väljaantud riikliku ehituslaenu kustutussummad ja protsendid ei tohiks tagasi minna riigi tuludesse, vaid need tuleksid väljaanda ehitustegevuse toetamiseks.

Keskvalitsuse ja omavalitsuse vahekorra kohta.

II. omavalitsustegelaste kongress, ärakuulates referaati kesk- ja omavalitsuse vahekorra kohta konstateerib, et 1) Põllutöministeerium ei ole „Linnade ja alevite maaga varustamise seadust“ täies ulatuses täitnud. 2) Vabariigi valitsuse määrus linnade ja alevite maaga varustamise seaduse elluviimiseks ei kooskõlastu selle ega linna ja aleviseadusega ja takistab maapoliitikaga ühenduses olevate küsimuste, nagu linnade ja alevite planeerimise, ehituskruntide andmise, korteriküsimuse jne. lahendamist. 3) Keskasutiste tegevus näitab, et seal pahatihti puudub arusaamine omavalitsuste tähtsast ülesannetest ja hädadest. Seepärast kongress leiab, et 1) Keskvalitsus peaks suuremat tähelepanu pöörama omavalitsuste palvetele ja ettepanekutele. 2) Vabariigi Valitsuse määrus linnade ja alevite maaga

varustamise seaduse elluviimiseks, kui seadustega mitte kooskõlas, on vaja kiires korras muuta. 3) Uute seaduste ja määruste väljatöötamisel peaks arvestatama omavalitsuste liitude seisukohtadega. 4) omavalitsuste liitude ettepanekul tuleks võtta kaalumisele omavalitsuste tegevust halvavate seaduste muutmist. 5) Tuleb nõuda keskvalitsuste vastavatelt ametnikkudelt omavalitsuseasjade tundmist. 6) Tuleb arendada ja kindlustada kooskõla maa- ja linna omavalitsuse vahekorras. 7) Riigi maad ja päraldised, mis riik ise ei vaja, peaks tasuta üle antama kohalikkudele omavalitsustele — linna-, maa-, alevi- ja vallavalitsustele.

Omavalitsustegelased võtku enestele vanikumata kindlaks ülesandeks püüda Riigikogualimistel nimekirjadesse võtta võimalikult rohkesti kandidaate, kes tunnustavad omavalitsuse tähtsust ja tunnevad nende tegevust ja hädasid.

Maavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu, aluseks võttes 21. sept. 1927 a. maavalitsuste esitajate nõupidamisel vastuvõetud seisukohte ja nõukogu poolt 20. detsembril 1927 a. moodustatud komisjonide ettepanekuid oma otsuse kohaselt 9. nov. 1928 a. soovib maavalitsustel tarvitusele võtta alljärgnevat asjaajamisviise ning korda, kuna küsimustes, mis keskasutustest olenevad, tuleb lõpul loetletud korra maksmapanemist nõutada:

I. Ettepanekud koosolekutele ja koosolekute otsuste täitmine.

1. Ettepanekute tegemine maavalitsuse poolt maavolikogule sünnib kirjalikult.

2. Ettepanekute esitamise viisi osakondade poolt maavalitsusele volikogule esitamiseks määrab oma äranägemisel ära iga maavalitsus ise.

3. Volikogu koosolekute protokollid kirjutakse masinal, mis aasta lõpul eriraamatusse ühes lisadega kokkukõidetakse.

4. Maavalitsuse koosolekutel esitab osakonna juhataja oma ettepanekud suusõnaliselt.

5. Maavalitsuse otsused protokolleeritakse vastavas protokollis raamatus.

6. Protokollid kirjutatakse harilikult protokollis vormi järele.

7. Tehtud otsuste teatamine osakondadele sünnib:

- kui oli sissetulnud paber otsuse tegemise aluseks — pealkirjaga paberil,
- kui suusõnaline ettepanek — väljavõttega protokollis vastavast punktist.

II. Kirjade registreerimise kord.

1. Kirjade registreerimise alal tuleb pooldada puhtakujulist arhiivisüsteemi.

III. Kirjavahetus.

1. Suurematel maavalitsustel tuleks väljaanda „Maavalitsuse Teataja“, mis sisaldaks m. v. ja tema osakondade ringkirje, korraldusi ja maavolikogu protokolle, ja mis kõigile vastavatele asutustele, ametnikkudele ja isikutele kättesaata tulevad.

2. Kirjade kirjutamine masinal sünnib osakonna ametniku või asjaajaja poolt osakonna juhataja kirjaliku resolutsiooni või suusõnalise korralduse järele, pikemate kirjade kirjutamine mustakirja järele.

3. On ühel osakonnal kirjatäitmiseks vaja andmeid teisest osakonnast, siis ammutakse need suusõnal ja kirja täitmine sünnib osakonna poolt, kuhu kiri sisse tuli, ehk kes küsimuse algatas.

4. On ühte osakonda kiri tulnud, mis teise osakonda kuulub, ja esimeses juba

registreeritud, sünnib selle üleandmine teisele osakonnale osakonna juhataja märkusega kirjal ja vastava märkusega osakonna kirjade registris.

5. Osakondade vaheline informatsioon sünnib „Maavalitsuse Teataja“ kaudu või suusõnalise informatsiooni läbi.

IV. Järevalve.

1. Valla- ja alevivolikogude tegevuse tegelikku järevalvet teostab administratiiv osakonna juhataja. Otsuste protesteerimine sünnib maavalitsuse otsusega.

2. On valla- ehk alevivolikogu protokoll täitmisele lubatud, on otstarbekohane sellest vastavale valla- või alevivalitsusele teatada.

V. Rahaline asjaajamine.

1. Kõik valdadele kuuluvad summad, nagu pensionid, tulumaks, toetus viinapulade maksu arvel, vangiveo ja toidukulud jne. tulevad ülekanada üldise nimestiku järele pankades valdade ja alevite jooksvatele arvetele, et ära hoida asjatut valdade esindajate linnasõitusi ja orderite kirjutamist ning asjatuid kassa ja raamatupidamise operatsioone.

Mis aga puutub igasuguste maksude ja rahaliste vahetuste õiendamisesse valdade ja maavalitsuste vahel konto-korrent arvete kaudu, siis peaks see kord jääma iga maavalitsuse otsustada.

2. Raamatupidamine peaks sündima maavalitsustes keskraamatupidamise näol,

kuid ärilistel ettevõtetel ja asutustel, nagu apteegid, erimajapidamised, keskkoolid jne., kellel on eriline tarve ja tööjõud eriraamatupidamiseks, võiks olla oma raamatupidamine, kuna aga nende tegevuse tagajärjed aasta lõpul maavalitsuste raamatutest tulevad läbikanda.

VI. Arstiabi korralduse alal.

1. Arstiabi ja rohtude arved peaks väljamaksetud saama maaarsti poolt tõestatud arvete järele ja vastava osakonna juhataja poolt kinnitatud summas, nagu kõik muud arved.

VII. Keskasutustest olenev kord.

1. Igasuguste riigi toetussummade väljamaksmisel tuleks maksma panna ühtlane kord riigi ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse alusel pensioni saajatega, s. o. maksmine sünniks 3 kuu viisi ette.

2. Vangide saatmise ja ülespidamise aruannete esitamine peaks sündima kord aastas, aasta lõpul. Senikaua tasuks kulud iga vallaomavalitsus.

3. Rõugepanemise nimekirjade asemel tuleks vallavalitsustes sisseseada rõugepanemise raamat, kuhu jaoskonna arsti andmete põhjal rõugepanemise kohta oma märkused tehakse. Tunnistusi annaks välja jaoskonna arst ehk tema äraolekul valla-valitsus raamatus leiduvate andmete alusel.

4. Pensioni maksud riigi pensionikapitali heaks peaks maksetud saama 4 korda aastas, veerand aasta kaupa.

Vallaomavalitsuste ameerikaviisilise raamatupidamise revideerimise kava.

H. AVIKSON.

Järg.

Revisjoni komisjoni protokollide proovid.

1. Üldseisukorra revideerimine, kus töö leitakse tehtud olevat.

Protokoll Nr. 1.

Võimula valla revisjoni komisjoni koosolek 10. mail 1928. a. vallamajas.

Koos olid: Komisjoni esimees J. Suurmann, liikmed N. Noor, K. Kalt ja sekretär V. Vaher.

Revideerimise juures viibisid vallavanem K. Soon ja vallasekretär M. Kiir.

Pt. 1.

Tänase koosoleku ülesandeks võtab komisjon selgusele jõuda, kaugel on raamatupilamises töö järg ja missuguses seisukorras on kassa.

Pt. 2.

Raamatutes tööjärje kindlakstelemisel selgub, et nii hästi kassaraamatud kui ka shurnaal-pearaamat aprillikuu eest peetud ja lõpetatud on, kassaraamatutes ka sissekanded kuni tänase päevani ja päevased kokkuvõtted tehtud, maksude raama-

tud avatud ja maksude õiendamised äramärgitud, eelarveliste tulude ja kulude raamatute aprillikuulahtrites selle kuu tulud ja kulud äramärgitud ning kõik abiraamatud peetud. Riigi tulumaks ja kinnisvaramaksu riigi ja maavalitsuse osad aprilli kuu eest on määratud ajaks ära saadetud.

Pt. 3.

Kassa seisukord peab saldode redeli ja tänaste kassaoperatsioonide järele järgmine olema:

Tänaseks jäi kassasse saldode redeli j.
Kr. 45.65

Täna on sisse tulnud:

Kv. Nr. 112 j.	4.—	
„ Nr. 113 j.	16.20	
„ Nr. 114 j.	6.—	
„ Nr. 115 j.	7.80	34.—
		<u>79.65</u>

Täna väljamaksetud:

J. Soome allkirja järele	1.50	
Võimula Tarvitajate Üh. arve järele	6.—	7.50

Revideerimise momendiks
peab kassas olema Kr. 72.15

Kassa seisukorra revideerimise võimaldamiseks näitab vallavanem rahakapist võetud raha ja tempelmargid ette, kus juures selgub, et kassas oli:

Raha paber- ja metallraha- märkides	Kr. 71.50
Tempelmarke	„ —.65

Kokku Kr. 72.15,

seega kassa seisukord õige.

(Allkirjad.)

2. Üldseisukorra revideerimisel selgub, et töö maha on jäänud.

Protokoll Nr. 2.

Võimula valla revisjoni komisjoni koosolek 4. juunil 1928. a. vallamajas.

Koos olid: Komisjoni esimees J. Suurmann, liige K. Kalt ja sekretär V. Vaher.

Revideerimise juures viibisid vallavanem K. Soon ja vallasekretär M. Kiir.

Pt. 1.

Mai kuu tööde järgi raamatupidamise alal revideerides selgus, et kassaraamatutes on sissekanded kuu lõpuni küll tehtud, kuid kokkuvõttes tegemata, selle tagajärjel ka sh.-pearaamat lõpetamata.

Kassaraamatute sissekannetest selgub, et mai kuu jooksul on Nurmetu Ühispingast valla jooksvalt arvelt raha võetud, sinna pärast ka raha hoiule viidud, samuti on sh.-pearaamatu järele Eesti Panga osakonda valla jooksvale arvele sissemaksusid tehtud, kuid hoisummade raamatus puuduvad mai kuu jooksul igasugused sissekanded, mis pärast selgus puudub kas ja kui palju valla raha hoiul on, mis omat korda takistab tarbehorral raha hoiult võtmist.

Ka teistes abiraamatutes puuduvad mai kuu sissekanded.

Pt. 2.

Materjalide seisukorra kontrollimisel näitas vallavanem K. Soon materjalide tagavaradena ette vallamaja kinnises hoovis oleva valla üld puude tagavara ja vallamaja aidas telliskivid. Põletispuid ülemõttes selgus, et neid on 8½ jooksvat sülda, ja telliskive ülelugesed leidus neid 54 kivi.

Materjali raamat näitab 1-ks maiks s. a. põletispuid 10½ jooksvat sülda, telliskive 120.

1. maist kuni revideerimise momendini pole sh.-pearaamatust nende materjalide väljaandmise operatsioone läbikantud.

Raamatu saldo ja tegeliku ülejäägi vahet, 2 j. sülda puid ja 66 telliskivi, seletab vallasekretär sellega, et Aluste algkoolile 2. mail antud kahe sülla puude peale pole allkirja veel saadud, seega operat. raamatutest läbikandmata, kuna puuduvad telliskivid on läinud vallamaja ahju ümberehitamise peale, milline aruanne ka kokkuseadmata.

Pt. 3.

Leitud puudused lubavad vallavalitsuse esindajad kiires korras kõrvaldada, s. o. raamatud à jouri viia, puuduvad dokumendid muretseda ja nende põhjal oper. raamatutest läbikanda.

(Allkirjad.)

3. Üksikasjalisel revideerimisel asjaajamine korras leitud.

Protokoll Nr. 3.

Võimula valla revisjoni komisjoni koosolek 18. juunil 1928. a. vallamajas.

Koos olid: Komisjoni esimees J. Suurmann, liige N. Noor ja sekretär V. Vaher.

Revideerimise juures viibisid vallavanem H. Soon ja vallasekretär M. Kiir.

Pt. 1.

Eelmisel koosolekul leitud puudused (prot. Nr. 2 pt. 1 ja 2), nagu üksikasjalisel järelvaatamisel selgus, on kõik kõrvaldatud, vastavate dokumentide põhjal äratarvitatud materjalid mahakirju-

tatud, seega vastab tegelik materjalide üle-ääk-raamatu saldodele.

Pt. 2.

Kinnisvaramaksu raamatut ja eelarveliste tulude ja kulude raamatuid kassaraamatute ning shurnaal-pearaamatuga aprilli ja mai kuu eest ning viimaseid üksikasjaliselt dokumentidega selle sama aja kohta võrreldes leidis komisjon kõik sissekanded pöhiraamatutes dokumentidega tõestatud ja saadud kinnisvaramaksu summad maksuraamatus maksjate arvele kirjutatud, samuti ka eelarvelised tulud ja kulud eelarve punktide järele öieti aprilli ja mai kuu lahtritesse kantud olevat.

(Allkirjad).

Järgneb.

Omavalitsuste päevauudised.

Kohtuministri seletus vaestelaste kohtunike tasu asjus.

Valla vaestelaste kohtunikel ja sekretäridel tuleb sagedasti oma ringkonnas väljaõitusid teha päranduse alalhoidmise, hoolekande ja muus asjus. Need sõidud on seotud kuludega.

Seni lubasid mõned rahukohtunikud neid kulusid katta hoolekande alla võetud varandusest või selleks raha nõuda isikuilt, kelle kutsel väljasõit tehti. Teised rahukohtunikud seda ei lubanud.

Lahkarvamiste kõrvaldamiseks pööras vallasekretäride seltsi juhatus selles asjus kohtuministri poole, kes järgmist teatas:

Vallakohtu koosseisu töötasu küsimuse lahendamise on seaduse järele vallaomavalitsuse ülesanne. Temast oleneb, kas sõidu ja päevarahasid oma ametnikule määrata või maksta vastavalt suuremat palka.

Nagu sellest kohtuministri seletusest

näha, ei ole valla vaestelastekohtu koosseisul õigust nõuda kulude katmist nende käest, kelle palvel väljasõit tehti, samuti ka mitte hoolekande või eestkostmise alla võetud varandusest.

Ainsaks tasumäärajaks ja maksjaks on siin vallaomavalitsus.

Tulumaksu seaduse muutmise seaduse

eelnõu. mille eelmine valitsus Riigikogule esitas ja mille uus V. V. omale tagasi nõudis seisukoha võtmiseks, näeb peale § 21 muutmise, mis maksu nõrme alandab, ette ka § 91 muutmise. Selle eelnõu järele läheks $\frac{1}{3}$ tulumaksust omavalitsustele ja sellest $\frac{1}{3}$ -st 45% linnadele, senise 40% asemel, ja 55% -st $\frac{2}{3}$ maakondadele, $\frac{1}{3}$ valdadele ja alevitele. Linnade protsendi tõstmine on seletuskirjas põhjendatud linnade arvu ja linna elanikkude arvu tõusmisega.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

Teine omavalitsustegelaste kongress
11. november.

Maaomavalitsuste sektsiooni
koosolek.

Maaomavalitsuste maade küsimus.
Referent R. Kuris, Harju Maavalitsuse

esimees, annab ülevaate valdade raskusest maade küsimuses, sest maaseadusega tunnistati riigi omaks mõisnikkude poolt vallale kinnitud kuid valla nime peale kreposteerimata maad, kuna popsiseadusega hulk valla maid ajutiste kasutajate kätte läksid. Ka end. härrasmajade koolimajadena kasutada

saamine on kulukate remontidega ja korrashoiuga seotud. Maavalitsuste kätte läksid kasutamiseks ainult postijaama kohad, kuna muud seisuslised maad keskvalitsuse korraldusse läksid, kuid postijaama hoonete korrashoiu küsimus on tõsine. Linnad ja alevid on maade suhtes maaoamaval. märksa paremal seisukohal. Viimase linna ja alevide piirides olevate maade korralduseseadusega linnaomaval. antud õigused tulevad maal asuvate maade kohta maaoamaval. peale laiendada, sest maapoliitikas peaksid kõik omaval. üheõiguslised olema, seda enam, et maaoamaval. oma asutuste jaoks rendimaid kasutavad ja valdada maid on äravõetud. Millistel tingimistel maadekorraldus valla- ja maavalitsustele sündima peaks, selle kohta esitab ref. resolutsiooni kava.

Läbirääkimistel leiab A. Pihlap, et Põllutöoministerium seni suuri takistusi on teinud vallamaade korraldamises ja vallamaade valla nime peale kreposteerimises. Maadega on riigistatud ka valla majad, soovib samme astuda, et Põllutöominist. kiire korras läbiviidaks maade kinnistamine valdade nimel. G. Püss kõneleb mõisa härrastemajade kasutamisest ja toetab nende tasuta valdadele andmise ettepanekut. J. Gefria kriipsutab alla kahe mõõdupuu tarvitamist linnade ja maade maade korraldamises, mis seda iseäralikum, et valdadelt maad ära võeti. E. Öunapu, meeldetuletades, et E. Maaomaval. Liit esitas juba aastate eest seaduse eelnõu vallamaade tagasiandmise kohta, mis käiku saanud ei ole, tunnistab tarvilikuks, et kongress peaks rõhutama selle seaduse kiiret vajadust. Teiseks leiab ta postijaamade seisukorra praegu võimatu olema. Seisukorra päästaks kas nende kinnistamine maavalitsuste nime peale ehk nende võtmine keskvalitsuse korraldusse. Kontrastina kõigile sellele kõlab Rägavere valla esindaja õp. Mikaeli mõtteavaldus, kes leiab, et valdadele koolide maad kuigi tarvilikud ei ole, kuna õpetajad neid ise harida ei saa ja vallad ei jõua ka, maid tagasisaades, neile põllumaj. hooned peale ehitada. Kui valdadele maad peaks tagasiandama, siis olgu nad kõigil koolidel ühesuurused. Neile mõtteavaldustele vaidleb hra Rekand Valgamaalt vastu, leides maa andmise koolidele väga vajaliku olema, sest miks peaks vald koolimaja võõrale maale ehitama. Pooldab referendi ettepanekuid.

Põllutöömin. esitaja Varep pooldab seisukohta, et maa- ja linnaomaval. peaks

maid kasutama ühistel alustel ja maaomaval. maade korraldamisega viivitatud ei ole, sest eelnõu on väljatöötamisel. Kõnelejale hüüab H. Raid vahele, et ei saa mitteviivitamisest rääkida, kui E. Maaomaval. Liidu eelnõu valdade maade tagasiandmise kohta aastaid Põllutöömin. kalevi all seisab. Hra Varep vabandab seda sellega, et see eelnõu puudutab ainult vallalt äravõetuid maid, mitte kõiki, mis peale jällegi vahele hüütakse, mis keelab siis Põllutöom. neid maid tagasiandmast. Kus dokumendid valla omandusõigust kinnitanud, seal on ka maad tagasi antud. Hoonete hndamisel on Põllutöom. püüdnud vastu tulla ja avaldab lootust, et olukord maa- korrald. asjus paraneb. Postijaama kohtade korraldus ei kuulu Põllutöom. võimkonda.

Meie maaomavalitsuste ümberkorraldamise sihid ja nende tulevane konstruktsioon.

Referentide A. Kolveri, J. Jansi, E. Maddisoni ja H. Raidi referaatidele (v. põhimõtted „Maaomaval.“ Nr. 16) järgnevas läbirääkimises avaldakse mõtteid: Laanberg Jõgevall tunnistab, nagu referendidki, tarvilikuks maaomaval. ümberkorraldamise ja valdadele suuremate võimupiiride andmise, eriti õpetajate valimise asjus. Omavalitsuste ümberkorraldamisi juhuslikult, ilma omaval. seaduseta, ei pea J. Mõttus mõeldavaks, mispärast ühede omaval. üksuste liitmise kavatsused teistega enneaegsed on. Ropka valla esind. H. Kalamees tunnistab vallaomavalits. rahalise seisukorra raske olema. See on sundinud valdu isegi oma kinnisvarasid müüma. Edasi arvab kõneleja, et otsime me abinõusid siin seisukorra lahendamiseks niipalju kui tahame, aga ikka ei leia, kuid kui Valdade Liidu loome, siis ... Kuidas siis seisukord lahendakse, see jäeti ütlemata.

J. Illissoni arvates ei tohiks valla tegevust ja elujõulikkust arvata ainult rahva arvu järele, sest rahva poolest väike vald võib ka elujõuline olla, nagu seda tema koduvall Helme on. Vastuvaieldes eelkõnelejale ütleb ta, et valdade liidu asutamine on täiesti mõtetu tegu. Meil on olemas oma liit Maaomavalitsuste Liidu näol, kes valdade huvides kõik on teinud, mis võimalik. Selle liidu ümber tuleb kõikidel valdadel koonduda. Valdade liidu asutamine on ainult jõudude killustamine. Eesti enamuse loomiseks Petserimaal leiab V. Ernits vajaliku olema Võrumaa 2—3 valda Petserimaa külge liita. Toetab kor-

raga mitmesuguste valimiste korraldamist ja ühes ka rahvahääletamist. Siis jõuaksime Ameerikale lähemale. J. Gefria arvates peaksid vallad rahvale kättesaadavaks jääma, volikogu liikmete arvu tuleks vähendada ja volinikkude päevaraha ärajätta. A. Mikael kinnitab, et võimatu on maavalitsusi ametnikkudega asetada. Omaval. kohuste asjus peaks aga ümberkorraldusi ette võetama. Nii peaks õppevahendite muretsemine ja kehvade õpilaste toetamine Haridusmin. ülesannetesse minema. Pooldab külavanemate instituuti. Vaenulik olek valla- ja maavalitsuste ning keskasutuse vahel on tingitud D. Uiga arvates puudulikust omavalitsuse seadusest. Omaval. peaks olema laiemad võimupiirid. Järelvalvet tuleks teostada ainult kaebtuste puhul.

Referendid, saades lõpusõna, ütlevad:

Härra K o h v e r: Valdade ühendamine, s. o. eluõuetute valdade liitmine oleks soovitatav, sest vallad peaksid olema elujõulisemad, kuid seda on korraga raske läbiviia, kuid peaks sinna poole püüdma, silmaspidades, et vallavalitsused ei muutuks rahvale kättesaamatuks. Maaomavalitsuste ära kaotamine ei võimalda kulude kokkutõmbamist, sest selle asemel tuleks uus asutus keskvalitsuse ametnikkude näol jäävad ju kohustused ikka. Mitte maksude suurendamist ei ole tarvis, vaid omavalitsuste maksuseadust korraldada nii, et praeguse maksu suuruse juures oleks vallaomavalitsustel suurem sissetulek. Maaomavalitsuste ära kaotamisega läheks ülevõim rohkem linnade kätte ka riigikogus ja vallaomavalitsused muutuksivad nõrgemaks, sest maavalitsuste kaotamisega kaoks maaorientatsiooniga haritlased. Valdade liidu asutamine oleks üleliigne. Oleks soovitatav praeguses Maaomavalitsuste Liidus valdade esitajate arvu suurendada ja sellega oleks valla huvid kaitstud.

J. J a n s vaidleb vastu ref. E. Maddison'ile, kes olevat soovitanud alevit maakonnast eraldada. Rootsist kuuluvad ka vähemad linnad maaomavalitsusse. Peab eraldi valdade liidu asutamist suureks eksimamuseks, sest ta asutakse täitsa negatiivsete sihtidega. Ainus ülesanne näib sellel liidul olevat maaval. kaotamine ja nende varanduste jaotamine. Liit, kui niisugune, peaks omale positiivsed sihid võtma. Ei lähe ju kaugeltki kõik maaval. eelarvete kulud ainult valitsuse ametnikkude ülevalpidamiseks. Väga kerge olevat niisuguse asutuse likvideerimist nõuda, aga millega

neid asetada? Hariduse peale peame nii kui nii kulu kandma, kui ei taha ennast kõrgema kultuuriga rahvastest välja lüüa lasta. Soovitab enne resolutsiooni hääletamist asja hästi kaaluda. Maaomavalitsuste kaotamine rahva koormat maksudes ei vähenda. Kulud jääks ikka samaks. Soovitab maakonna ja valdade omavalitsustegelaste koostööd. Ei ole meil teguvõimsate tegelaste küllust. Lõpetab sooviga, maaomavalitsuste tegelased käigu ülesannete täitmisel käsi-käes ja nii, et see tegevus riigile ja kultuurile kasuks oleks.

E. Maddison: Vallaomaval. esituskogud peaks ise äramäärama oma täidesaatva orgaani kuju. Selle põhimõtte seaduses väljendamine on ju omaval. õiguste suurendamine. Demokraatline põhimõte on, et kõik ametnikud oleks valitud. Valla sekretäride koht tuleb seadusega kindlustada. Alevite asjus jääb ref. oma referaadis avaldatud seisukohale.

H. R a i d jääb oma seisukoha juurde, et seadus peab valla täidesaatva orgaani kuju äramäärama — ühtluse pärast, ja vallasekr. peab valla esituskogu poolt valitud saama. Lõpetab ühise resolutsiooni kava ettelugemise.

Et poole tunni pärast üldkoosolek algama peab, jäetakse resolutsioonide vastuvõtmine üldkoosoleku päevakorda ja lõpetakse sektiiooni koosolek.

Üldkoosolek 11. nov. kell 4 p. l.

Hoolekande seaduse teostamine ja selle põhimõtted.

Kui ref. K. Pajos (vaata ref. tänases numbris) ja A. Luik oma referaadid ettekannud, võtavad pikemalt sõna A. Kala ja Metsatalu, kellest esimene näitab, et hoolekande kulud Valgas normaalse tõusu näitavad, teine aga kirjeldab hoolealuste rasket seisukorda ja näitab, et meie hoolekande kulud võrdlemisi väiksed on, riigil ainult 2% eelarvest. Kui hoolekande inspektor Rebane A. Kala poolt esile toodud andmeid õiendanud ja seletanud, mis V. V. otsustanud hoolekande kulude katmiseks ettevõtta, lõpetakse hääleteenamisega läbirääkimised ilma lõpusõna andmata referentidele. Sarnase kodukorra vastase talitamise viisi kohta võtab sõna J. Gefria ja keski teine, kuid neid ei lasta ettepanekuni rääkida, sest nad küsinud sõna korra kohta.

Resolutsioonide vastuvõtmine.

Kongressi juhatusel poolt ühtlustatud resolutsioonid võetakse kongressi poolt kas

ühel häälel ehk nähtava enamusega vastu, õigust andes juhatusle neid ümber redigeerida. (Vaata resol. eelmises „Maaomav.“ ja tänases numbris).

On resolutsioonid vastu võetud, tänab koosoleku juhataja A. Uesson kongressist osavõtjaid kahepäevase intensiivse töö eest, eriti referente, kelle ettekanded andsid meile juhtnööre edaspidiseks tegevuseks. Kui selle töö juures tuli, tähendab juhataja kongressi lõpetades, kibedaid sõnu ütelda keskvalitsusele ja seadusandlisele kogule, siis mitte vaenlikkusest nende vastu, vaid sellepärast, et meie, kongressist osavõtjate, südame peal on me isamaa õnn ja rõõm.

Ja kell 8 õhtu ütlesid kõik kongressist osavõtjad ühiselt oma viimase sõna isamaa hümniga.

Omaavalitsustegelase kalender 1929 a. k.

on Eesti Maaomaval. Liidu poolt trükkid antud. Ettetellimine kalendri peale on väga elav.

Perekonnaseisu ameti kantseleimargid

ilmuvad uueks aastaks trükist. Margid tulevad 25 ja 50 sendilised. Markide oma hind tuleb võrdlemisi väike. Margid kannavad rahvusvaheliselt tunnustatud sünni, abielu ja surma sümbole.

E. Maaomavalitsuste Liidu juhatuse koosolek peetakse 13. dets. rea küsimuste otsustamiseks.

Petseri maavolikogu koosolek 25. — 27. oktoobril.

Päevakorras 31 punkti. Tähtsamateks olid:

Vallavalitsuste kantselei ametnikkude arvu kindlaks määramise küsimuses

otsustatakse ette panna kõigile vallavalitsustele väljatöötada valla kantselei ametnikkude koosseisud.

Maavalitsuse 1927/28. a. aruanne võetakse vastu bilanssiga Kr. 555.297,01.

Trahterimaksu üldsumma 1929 a. kohta

määratakse kindlaks 5000 krooni peale, kus juures vastu võetakse otsus mõjuvamate abinõude tarvitusele võtmise kohta levinevad salajase viinamüügi vastu võitlemiseks.

Trahteriasutuste avamise palvetest rahuldakse 4 restoraani avamise palvet.

Teede klasside määramine.

Otsustatakse maavalitsuse poolt ettepanud I ja II klassi teede liigitus väheste täiendustega kinnitamiseks esitada.

Agronoomilise sbiandmise küsimuses

otsustatakse Petserimaa 5 agronoomi jaoskonda jäotada, 6 agronoomiga, kellest 1 maa-agronoom ja Agronoomilise Keskbürooga vastavat kokkulepet saavutada agronoomide ülespidamise kulude katmiseks, kus juures büroo 3 ja maavalitsus 3 agronoomi ülevalpidamise kulud kannab; maa-agronoom asub maavalitsuse juures, jaoskonna agronoomid — kohapeal jaoskondades.

Tuleõnnetuste vastu võitlemise
sundmäärus

võetakse vastu Siseministeriumi poolt laiali saadetud kujul vaatamata selle peale, et omal ajal Maakondade Liidu poolt saadetud ja kohaliste olude kohaselt ümber töötatud sellekohane sundmäärus juba vastu võetud.

Petseri ja Irboska vallaoma-
valitsuste võlad,

mis tekkinud esimesel maavalitsuse päralt olevate koolihoonete tarvitamise eest maksmata jäänud üürist ja teisel 1920 a. maavalitsuselt saadud ja senini tasumata soola eest, otsustatakse kohtu teel sissenõuda.

Laenude küsimuses, arvesse võttes maavalitsuse rasket rahalist seisukorda, antakse maavalitsusele volitus 10.000 krooni suurust laenu teha, õigusega vastavaid kohustusi välja anda.

Rahukohtunik tühistas vallavolikogu otsuse.

20. novembril oli Saaremaa 2. jaoskonna rahukohtuniku juures arutusel Kogula valla sekretäri Johan Raun'a administratiivkaebus Kogula vallavolikogu otsuse peale 2. juulist s. a., millega vallavolikogu otsustas sekretäri ja tema abide palkasid mitte kõrgendada vastavalt maavolikogu poolt vastuvõetud palgamääradele.

Rahukohtunik tühistas Kogula vallavolikogu otsuse vallasekretäri ja tema abide palgakõrgendamise asjas ja otsustas ette kirjutada tühistatud otsuse asemele uut otsust teha.

Riigikohtu seletused.

Kas kutseõiguseta isikut võib vallasekretäriks või selle k. t. valida, kui kutseõiguslikke kandidaate on valimiseks üles annud?

Vastus eitav.

Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seaduse (R. T. nr. 97 — 1926 a.) § 78 järele valib vallavolikogu vallavalitsuse raamatute ja arvete pidamiseks ja üldse kõigi vallavalitsuse kantselei ja asjaajamise juhtimiseks vastava hariduse ja ettevalmistusega kodanikkude hulgast vallasekretäri. Seejuures juhitakse nimetatud paragrahvis tähelepanu vallaametnikkude peale ja tööolude korraldamise ajutisele seadusele (R. T. nr. 69/70 — 1920). Selle seaduse § 3. järele peavad uuesti ametisse valitavad sekretärid oma ametioskuse kohta ette näitama sellekohase tunnistuse. Neist seadustest selgub, et valla sekretärideks võivad valitud saada isikud, kes esitavad tunnistused, millega nende ettevalmistus ja ametioskus on tõendatud. Seadus ei näe üldse ette vallasekretäri ajutise kohustustäitja ja kutseta isiku valimist. Kutseõiguseta isiku valimine vallasekretäri kohustustäitjaks võiks lubatav olla ainult siis, kui ükski kutseõiguslik kandidaat ennast valimiseks ei ole üles annud. Niisugusel korral võiks kutseõiguseta isik vallasekretäri k. t. valitud saada ainult teatavaks ajaks, mitte aga määramata ajaks.

(R. adm. t. nr. 503¹ — 1928).

„Õigus“.

Kas hoolekande asjus valla volinikule väljaantud volitus peab sisaldama ka eri volitust edasikaebuse andmiseks. (Ts. Kp. S. §§ 46 ja 250)?

Vastus eitav.

Hoolekande seaduse (R. T. nr. 120|121 — 1925 a.) § 203. järele kohtutes ja teistes asutistes hoolekandesse puutuvas asjus esindavad valda vallavanem ja alevit alevivanem, kui vallavolikogu või alevivolikogu ei määra selleks kedagi teist. On keegi teine isik vallavanema asemele vallavolikogu poolt määratud, siis tuleb seda isikut Hoolekande seaduse § 203. ettenähtud isikuks lugeda ja puudub alus temalt veel

erilist volitust edasikaebuse andmiseks (Ts. Kp. S. § 48 ja 250).

(R. Admt. nr. 469¹ — 1928. „Õigus“.

Kas riiklikkude ja omavalitsusliikude asutuste volinikelt, kes valitud vabal kokkuleppel isikute hulgast, kel seaduse järele õigus volinikkudeks olla, tuleb nõuda iga teatava asja ajamiseks erilist volitust või erilist käsku?

Vastus eitav.

Ts. Kp. S. § 1282 märkus 2 järele ajavad linna omavalitsused kohtutes asju ühesugustel alustel riiklikkude asutistega. Sama seaduse § 1285 järele taotavad ja kostavad riiklikud asutised kohtus iseäraliste volinikkude kaudu, kes määratakse vastava ametkonna ametnikkude hulgast või valitakse isikute hulgast, kel seaduse järele õigus on volinikkudeks olla, vaba kokkuleppe alusel. Edasi määrab sama seaduse § 1286, et nõude tõstmisel ehk nõude peale vastuse andmisel peavad riiklikkude asutiste volinikud kohtule esitama kirjaliku volituse või käsu asja ajamiseks, kui nad kuuluvad vastava ametkonna ametnikkude hulka. Viimase paragrahvi sõnastus ei jäta kahtlust, et teatava asja ajamiseks erilise volituse või erilise käsu kohtule esitamist nõutakse neilt riiklikkude asutiste volinikelt, kes kuuluvad vastava ametkonna ametnikkude hulka. Kui seaduseandja tahtis teatava asja ajamiseks erilise volituse või erilise käsu esitamist kohtule nõuda ka neilt riiklikkude asutiste volinikelt, kes valitakse vabal kokkuleppel isikute hulgast, kel seaduse järele õigus on volinikkudeks olla, siis ei oleks ta lauset: „kui nad kuuluvad vastava ametkonna ametnikkude hulka“ eelnimetatud § 1286 teksti üldse sisse võtnud. Sellest tuleb järeldada, et riiklikkude ja omavalitsusliikude asutiste volinikelt, kes on valitud vabal kokkuleppel isikute hulgast, kel seaduse järele õigus on volinikkudeks olla, ei tule nõuda iga teatava asja ajamiseks erilist volitust või erilist käsku, vaid nimetatud volinikud võivad kohtutes asja ajada ka vastava ametiasutise poolt väljaantud üldvolituse põhjal.

(R. Adm. t. nr. 472¹ — 1928 a.). „Õigus“

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 54. „Sundnormide kogu“ kohta.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolt väljaantavat „Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta“ algusest lugema hakates, tuleb ilmsiks, et esimesena selles leidub — põhiseaduses, puuduvad täielikult 2 peatükki, 6 ja 9, ning teistest peatükkidest rida paragrafe. Oleks huvitat teada, on seal nimetute ärajätmises lihtsalt eksitusega tegemist, või mis on põhjust annud erandite tegemiseks?

K. vallasekretäri abi.

Vastus:

„Sundnormide kogu“ toimetajad on küsimuses tähendatud osad, kui omavalitsustesse mitte puutuvad, meeleaga välja jätnud.

Küsimus Nr. 55. Nanseni passi omakikude isikumaksust.

Palun lahkelt Tele lugupeetud ajakirja kaudu teatada, kas kuuluvad isikumaksu alla valla heaks isikud, kes elavad alaliselt vallas, kuid omavad Nanseni passi? P.

Vastus:

Küsimuse peale tuleb vastata jaatavalt, Valla- ja maaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete seaduse (R. T. nr. 18/19 — 1920, nr. 3 — 1921 ja nr. 83/84 — 1924) § 9 kõnele küll kodanikkudest, kuid kui oleks tahetud nende all mõelda ainult Eesti kodanikke, siis oleks see vastavalt ka väljendatud, mispärast tuleb järeldada, et sõna „kodanikkudel“ on puht redaktsiooniliselt tarvitatud sõna „isikutelt“ asemel. Seda kinnitavad muu seas: sama § 9 endine redaktsioon R. T. nr. 18/19 — 1920; 1924 a. Vabariigi Valitsusele esitatud omavalitsuste maksuseaduste muudatuste ja täienduste ajutise seaduse eelnõu § 9 (II Riigikogu protokollide lisad, 4 istungjärg, 1924, lhk. 67); Riigikogu omavalitsuste komisjoni poolt Riigikogule esitatud Omavalitsuste maksuseaduste muudatuste ajutise seaduse eelnõu § 9 (ibid., lhk. 80). Kõigis neis paragrahvides kõneldakse isikutest. Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõu ei leidnud Riigikogu poolt vastuvuõtmist, kuid vastavalt Riigikogu poolt avaldatud soovile esitas Vabariigi Valitsus omavalitsuste maksuseaduste muudatuste saaduseelnõu, mis lahendas liikumata varanduste ja isikumaksu (II Riigikogu protokollide lisad, 5 istungjärg, 1924, lhk. 83 — 86). Selles eelnõus, mis ka seadusena maksma pandi (R. T. nr. 83/84 — 1924 a. sead. nr. 58) kõneldi juba kodanikkudest, kuid seletuskirjas ei ole sõnagi selle kohta öeldud, et sellega oleks tahetud maksustada nimelt Eesti kodanikke. Üldse tuleks tähendada, et vaevalt oleks tahetud (mis meie põhiseaduse seisukohalt ka vaevalt mõeldav) asetada väljamaalasi (nende hulgas ka kodakondsuseta isikuid) paremasse seisukorda, kui oma kodanikke.

Küsimus Nr. 55. Vallavolikogude valimise seaduse maksma hakkamise aja kohta?

Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seadusega, mis välja kuulutatud „Riigi Teatajas“ 18. detsembril 1926 a. Nr. 97, on maksusetaks tunnustatud vallavolikogude valimise seadus (R. T. Nr. 26 — 1921 a.) ja Eestimaa Koolivalitsuse ajutise korralduse §§ 26 — 33 (R. T. Nr. 6 — 1918) § 89 on öeldud: „Kõigis maksvates seadustes lugeda sõna „vallavolikogu asemel vallavolikogu“. Sellega tuli siis vallakoolivalitsuse,

valla koolivanema ja vallavolikogu olemasolu lõpetuks lugeda, kuid tegelikult tegutses vallavolikogu oma nõukogu nime all seni edasi, kuni uus vallavolikogu sai valitud ja see ametisse astus.

Kuidas nüüd koolivanemaga lugu oleks pidanud olema, kas temal tuli tegutseda nii kaua kui nõukogu ametis seisis veel ehk jälle pidi jalamaid oma ameti seaduse kuulutamise eest „Riigi Teatajas“ nõukogu poolt valitud vallavalitsusele üleandma ehk jälle seni edasi tegutsema, kuni vallavolikogu pukis olemise lõpuni, nii kui koolivanem oli valitud vallavolikogu poolt kuni nende valimisaja lõpuni. Üue valimise seaduse § 90 on öeldud, et käesolev valimiseadus hakkab maksma välja kuulutamise eest „Riigi Teatajas“. Selle järele oleks pidanud ka vallavolikogu nimi kohe vallavolikogu peale ümbermündetama, kuid seda ei tehtud ja la tegutses nõukogu nime all kuni uus volikogu sai valitud, ja see tegevusesse astus. Koolivanem on mõnes vallas kohe oma ameti maha pannud, kui „Riigi Teatajas“ see seadus välja kuulutati, kuid mõnes vallas on koolivanem edasi tegutsenud kuni uue volikogu valimiseni ja tegevusesse astumiseni. Kummal nüüd õige tee on olnud, või on mõlemad õieti tegutsenud? Kui nüüd koolivanem on tegutsenud kuni uue volikogu tegevusesse astumiseni ja see samm mitte õige ei ole, kas temal tuleb nüüd 1927 a. ametis olemise aja eest välja võetud palk tagasi maksta ehk mitte, sest ta seisis omeli ametis ja otsekohest eeskirja ametist äraastumiseks ei olnud?

K. vallavalitsus.

Vastus:

Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seaduse (R. T. nr. 97 — 1926) § 87 järgi kuulub valla koolikorraldus valla omavalitsuse võimkonda: sama seaduse § 88 kaotasid maksvuse Eestimaa Koolivalitsuse ajutise korralduse §§ 26 — 33 (R. T. nr. 6 — 1918). Seadus ise hakkas maksma väljakuulutamise eest „Riigi Teatajas“ (s. t. 18 septembril 1926 a.). Sellest tuleb järeldada, et tähendatud seaduse maksma hakkamise päevast pidid valla-koolivalitsuse organid (koolivanem, valla haridusnõukogu ja valla hariduskogu) lõpetama oma tegevuse ja omi asju üleandma valla omavalitsusele. End. valla-haridusnõukogu ja valla hariduskogu asemel astus vallavolikogu, kuna koolivanema asemele — vallavalitsus. Ent aga § 87 järgi, valla koolikorraldus kuulub valla omavalitsuse võimkonda, siis olenes vallavolikogult — kas vabastada Eestimaa Koolivalitsuse ajutise korralduse § 27 põhjal vallavolikogu poolt valitud koolivanemat või jätta teda ametisse vallavalitsusele abiks kas sama või mõne muu nimetuse all. Küsimuses kirjeldatud juhusel tuleb oletada, et vallavolikogu on teda ametisse jätnud.

Mis puutub sellesse, mis ajast tuli vallavolikogu nimetada vallavolikoguks, siis ei ole selle kohta mingit kahtlust, et seda tuli teha seaduse maksma hakkamise päevast arvates.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti post, telegraaf, telefon, raadio. Postiametkonna tegevus 1927/28. Posti Peavalitsuse väljaanne.

Vastutav toimetaja: Eesti Maaomaval. Liidu sekretär H. Avikson. Väljaandaja: Eesti Maaomaval. Liit. „Ühistrükikoda Rakveres“